

Лопатюк Ю. Л.,
студентка 5 курсу, 13 групи Інституту
підготовки кадрів для органів юстиції України
Національного юридичного університету імені
Ярослава Мудрого

ДО ПРОБЛЕМИ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Ключові слова: корупція, шляхи подолання, антикорупційні механізми

Keywords: corruption, ways to overcome corruption, anti-corruption mechanisms

Abstract: the phenomenon of corruption in Ukraine is considered, the current level of corruption and effectiveness of counteraction to this phenomenon is analyzed

Анотація: розглянуто явище корупції в Україні, проаналізовано сучасний рівень корумпованості та дієвість протидії зазначеному явищу

Корупція є реальним негативним феноменом сьогодення. Таке явище створює загрозу демократичному розвитку та національній безпеці держави. Її негативний вплив простежується у всіх сферах суспільного життя, зокрема, в економіці, політиці, управлінні, соціальній та правовій сфері. Незважаючи на вжиті останнім часом заходи щодо протидії корупції, масштаби її не зменшились. Через неефективне виконання низки заходів, передбачених Національною програмою боротьби з корупцією, не відбулося відчутного скорочення кількості корупційних діянь.

Явище «корупція» переслідує не лише Україну і не є виключно її проблемою, це – міжнародне суспільно-негативне явище, яке руйнує світову політику в цілому. Досить яскраву та

образу характеристику цьому явищу дав А. І. Кірпи́чников: «Корупція - це корозія влади. Як іржа роз'їдає метал, так корупція руйнує державний апарат і роз'їдає моральні основи суспільства. Рівень корупції - своєрідний термометр суспільства, показник його морального стану і можливості державного апарату вирішувати завдання не у приватних інтересах, а інтересах суспільства. Подібно до того, як для металу корозійна втома означає зниження межі його витривалості, так для суспільства втома від корупції означає зниження його опору» [3, с. 17].

Варто зазначити, що держави в усьому світі намагаються викоренити це явище, не є винятком і Україна. Проблема полягає лише в тому, що незважаючи на нібито всеохоплюючу антикорупційну політику держави, немає реальних кроків до її подолання. Дійсно, одним із важливих аспектів сучасної правової політики в Україні є реформування системи запобігання і протидії корупції. 24 квітня 2015 року набув чинності Закон України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) [2]. Цей Закон визначає правові та організаційні засади функціонування системи запобігання корупції в Україні, зміст та порядок застосування превентивних антикорупційних механізмів, правила щодо усунення наслідків корупційних правопорушень. Але, як свідчить статистика, очевидних змін у зменшенні корупційних проявів не відбулося. У всесвітньому рейтингу СРІ за 2016 рік Україна посіла 131 місце зі 176 країн. Цю сходинку із показником 29 балів (що лише на 2 бали більше ніж минулого року) разом з нею розділили Казахстан, Росія, Непал та Іран. Фактично можна стверджувати, що сьогодні корупційний фактор є нормою та складовою частиною політики, економіки та громадського життя України. Відповідно, нагальною потребою є створення ефективної та дієвої системи запобігання та протидії корупції на всіх рівнях.

В Указі Президента України «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» антикорупційна реформа визначена як одна з пріоритетних поряд з реформою національної безпеки і оборони, судовою реформою та реформою правоохоронної системи, децентралізацією та реформою державного управління. Перші кроки у даному напрямку зроблені, зокрема, формування Національного антикорупційного бюро України, Національного агентства України з питань запобігання корупції, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, оптимізація діючого законодавства тощо. Незважаючи на наявність значного надбання, сучасна практика потребує подальшого теоретико-методичного та науково-прикладного забезпечення в частині використання програмно-цільового підходу при розробці державних програм запобігання і протидії корупції[1, с. 117-122].

Аналіз практики протидії корупції в державі вказує на те, що антикорупційна політика не заснована на всебічному дослідженні факторів, які їй сприяють. Зокрема, не враховується фактор корупційної активності громадян, і тому все зводиться до корупційної активності посадових (службових) осіб. Хоча цілком доцільно буде стверджувати, що таке явище як «корупція» має двосторонній характер. Із стратегії і тактики протидії корупції випадає такий елемент як «діяльність, спрямована на зменшення корупційної активності громадян», що має вирішальне значення для протидії корупції кризового типу. Включення «діяльності, спрямованої на зменшення корупційної активності громадян» у систему протидії корупції передбачає розгортання в Україні заходів з формування антикорупційної культури громадян. Серед них можуть бути розроблені відповідні дії щодо підвищення обізнаності людей у даній проблемі і зацікавленості у її подоланні. Зокрема, варто звертатися до зарубіжного досвіду, а саме так би мовити «заохочення викривачів корупції» [4, с.136-141].

В такому аспекті варто звернутися до досвіду успішного подолання корупції кризового типу, який вже є у світі. Зокрема, це стосується технології протидії корупції кризового типу, використаної Ф. Рузвельтом в рамках так званого «Нового курсу», який був застосований для виведення США із стану Великої депресії 1929 – 1933 рр. Подібного підходу поки що немає в Україні. Та діяльність у протидії корупції, яка має місце сьогодні в Україні є неадекватною сучасній «українській» корупції. Вона зводиться до «сліпого» маніпулювання змінами у законодавстві (що має вигляд його вдосконалення) і хаотичних дій у «вдосконаленні» інституцій кримінальної юстиції (правоохоронних органів). Більш ніж десятилітній досвід такої протидії свідчить про її безплідність. Отже, неврахування закономірностей існування корупції кризового типу в Україні приводить таким чином до волонтаризму і утопізму у протидії цій корупції (зокрема до законодавчого, а також політичного, який проявляється у свавільному реформуванні інституцій кримінальної юстиції і розробці різноманітних ілюзорних концепцій протидії корупції) [5, с. 352].

Таким чином, явище корупції глибоко укорінилося в Україні. Формальне внесення змін до

законодавства не є тим шляхом, що сприятиме подоланню зазначеного явища і формуванню антикорупційного суспільства. Важливо розглядати цю проблему з різних сторін, зокрема звернути увагу на окремих осіб, а саме їх правосвідомість. Очевидною є наступна істина: чим менше хабарі будуть давати, тим менше їх будуть брати.

Список використаних джерел:

1. Губарева І. О. Оцінка якості державних програм запобігання і протидії корупції. Проблеми економіки. 2014, №1. С. 117–122.
2. Про запобігання корупції: Закон України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/card/1700-18> (дата звернення: 22.11.2017).
3. Кирпичников А. И. Взятка и коррупция в России. Санкт-Петербург: Альфа, 1997. С. 17.
4. Костенко О. М. Корупція кризового типу: поняття і шляхи протидії. Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика). 2008. Вип. 18. С. 136-141.
5. Костенко О. М. Культура і закон – у протидії злу. Київ: Атіка. 2008. 352 с.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

ЗЛОЧИННІСТЬ

У ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Матеріали XVI Всеукраїнської кримінологічної
конференції для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 12 грудня 2017 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2017

УДК 343.9.01:005.44
ББК 67.61я431
3-68

Редакційна колегія:
проф. А. П. Гетьман;
проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова,
канд. юрид. наук, ас. О. В. Таволжанський,
канд. юрид. наук, ас. Н. В. Сметаніна,
канд. юрид. наук, ас. К. Д. Кулик,
канд. юрид. наук, ас. О. О. Шуміло,
ст. лаб. К. С. Остапко

3-68 **Злочинність** у глобалізованому світі : матеріали XVI Всеукр.
кримінол. конф. для студентів, аспірантів та молодих вчених (м. Хар-
ків, 12 груд. 2017 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. –
Харків : Право, 2017. – 420 с.

ISBN 978-966-937-307-6

ISBN 978-966-937-307-6

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2017
© Оформлення. Видавництво «Право», 2017